

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

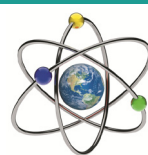
№10
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 878 sahifa,
3-oktyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

The Use of Innovative Pedagogical Technologies in the Development of Critical Thinking	16
<i>Gulnar Atakhanova Orinbaevna</i>	
Current Aspects of Designing and Implementing Extracurricular Educational Activities at the Primary General Education Level.....	20
<i>Amankosova Dinara Gabitovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyachi shaxsiyati va kasbiy mahorati shakllanishining nazariy asoslari....	24
<i>Axmadaliyeva Moxlaroy To'xtapolatovna</i>	
Pedagogical Model and Stages of Teaching Subjects Through a Project-Based Approach	28
<i>Bannayev Qosimjon</i>	
Lotin tili va zamonaviy tibbiy terminologiya: tarixi, vazifasi va amaliy ahamiyati	31
<i>Eshmurodova Shirin Oybekovna</i>	
Motor alaliyaning nonutqiy simptomatikasi	34
<i>Isayeva Mushtariy Alisher qizi</i>	
Talabalar etnomadaniy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik omillari	38
<i>Isomiddinov Asliddin Baxriddin o'g'li</i>	
Texnologiya darslarida o'quvchilarning texnik savodxonligini robototexnika elementlari asosida rivojlantirish.....	41
<i>Jabborova Umida</i>	
Fizika fanini mutaxassislik fanlari integratsiyasi asosida o'qitishda bo'lajak muhandislarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	45
<i>Xayrullayev Asliddin Isatullayevich</i>	
Talaba tomonidan mutaxassislik tilini o'zlashtirishda monologik nutqni o'rgatishning samarali usullari masalasi haqida.....	51
<i>Karimov N. M.</i>	
Zamonaviy pedagog kadrlar tayyorlashda kasbiy motiv va motivatsiyaning o'rni	54
<i>Melikova Einora Shuxratovna</i>	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlashda pragmatik kompetensiyaning roli.....	58
<i>Mustafayeva Nilufar Ulashovna</i>	
O'quvchilarda iqtisodiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik strategiyalari	62
<i>Nishonova Dilafuz</i>	
Computer-Based Formative Assessment: Advantages and Challenges in Teaching English to High School Students	66
<i>Obidjonova Shokhista Bakhtiyorovna</i>	
Metata'lim texnologiyalari asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlash tizimini takomillashtirish.....	70
<i>O'rolboyeva Durdona Sayfiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt asosidagi darslarning an'anaviy darslarga nisbatan samaradorligini qiyosiy tahlil qilish.....	73
<i>Rasulev Bobirjan Atxamovich</i>	
Pedagogik faoliyatda pedagogning kasbiy taraqqiyoti motivatsiyasining psixologik xususiyatlari	78
<i>Rustamova Surayyo Shaxobiddinovna</i>	
Innovatsion kompetentlik tushunchasi va uning ilmiy-pedagogik asoslari.....	84
<i>Soliyev Eliyor Ravshan o'g'li</i>	
Nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar eshituv idrokini o'yinlar yordamida rivojlantirishning samarali usullari	88
<i>Xalilova Shahnoza</i>	
Zamonaviy ta'limda kommunikativ kompetensiyaning o'rni va ahamiyati.....	92
<i>Yaqubova Nigoraxon Ibrohimjon qizi</i>	
Soliq yuki – mamlakat soliq soliq tizimining asosiy mezonidir	97
<i>Suyunov Otabek Shuxrat o'g'li</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish va takomillashtirish yo'llari	101
<i>Ibodova Sarvinoz Sayfilloyevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida hospital pedagogika fanini o'qitishning dolzarb masalalari va uning uslubiy ta'minoti	106
<i>Inogamova Dilfuza Rahmatullaevna</i>	

Chizma geometriya va kompyuter grafikasi: an'anaviy fan va zamonaviy texnologiyaning uyg'unlashuvi .	111
Raximov A. M., Tairova N. S., Sabirova D. U., Xasanova S. T., Tashpulatov R. X.	
Геймификация в обучении английскому языку на начальном этапе обучения	114
Курбанова Назира Низомиддиновна	
Talabalarda tanqidiy va evristik fikrlashni shakllantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	117
Adjiev Nayrullo Nazrulloevich	
Konstruktiv yondashuv asosida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish metodikasi.....	122
Amirullayeva Barno Abdulhaqovna	
Kimyo o'qitishda o'quvchilarning ijodiy faoliyatini shakllantirishning tajriba-sinov natijalari.....	126
Artiqov Maqsud Bahodirovich, Babanazarova Ayzada Omirbaevna	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni bilingvist sifatida shakllantirishda til o'rganish ko'nikmalari va kompetentsiyalarining rivojlanishi	131
Axmadjonova Gulira'no Muxtorjon qizi	
Talabalarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirishda kooperativ ta'limning metodik yondashuvlari.....	135
Botiraliyeva Gulobar Mahamadismoil qizi	
Talabalarni intellektual faoliyatga tayyorlashda ijtimoiy sherikchilikning pedagogik va metodik asoslari	139
Dilbarjonov Avazbek Ravshanbek o'g'li	
Teacher-Centered and Child-Centered Methods in Early Childhood Education: Insights From Finland and Uzbekistan	143
Djaparova Gulnoza	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Metodik mahorat kuni" va "Metodik mahorat soati"ni tashkil etish	150
Do'stov Davron Zulhaydarovich	
Theoretical, Methodological, and Practical Factors of Differentiated Education	155
Ergash Shonazarovich Khasanov	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual qobiliyatini rivojlantirishda kognitiv yondoshuv	160
Gulbahor Xamidova	
Mustaqil ta'lim – mustahkam bilim.....	164
Halima Shukurova Sunatullayevna	
Integrating Google Classroom and Project-Based Learning for Enhanced Synchronous and Asynchronous Education.....	168
Inomkhojaeva Shodiyakhon Abdukodirkhoja qizi	
O'quvchilarning innovatsion fikrlash ko'nikmalarini takomillashtirishning nazariy asoslari.....	174
Mamadaliyev Axadjon G'aniboyevich	
Hududiy rivojlanishda innovatsion yondashuvlarni strategik boshqaruvga integratsiya qilish yo'llari.....	177
Mo'minov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
O'rta yoshdagi ayollarda harakat faoliyatini rivojlantirishda milliy o'yinlarning pedagogik ahamiyati	184
Mustafoev Sherali	
Pedagogical and Psychological Foundations of Developing Higher-Order Thinking Skills in Students.....	188
Nasimova Zarina Isomiddin kizi	
Pedagogik ijodkorlikning kasbiy professionallikda namoyon bo'lish xususiyatlari.....	193
Numonova Dildor Umurzoqovna	
Ko'zi oqiz boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetentsiyasini o'rganishning nazariy asoslari	196
Qarshiboyev Asliddin	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish masalalari.....	200
Qilichova Marxabo Xudayqulovna	
The Transformation of Existential Thought in British Literature: Iris Murdoch's Philosophical Humanism and the Reinterpretation of Freedom	204
Rahmonqulova Zarnigor Nasimjon qizi	
Sportchilarning elektron platformalardan foydalanishning metodik tahlili	209
Saydullayev Zafar Erkinovich	
Adabiy ta'limda estetik tarbiya	216
Sharipov Elmurod Sa'dulla o'g'li	
O'qituvchi-trenerning ko'p qirrali kasbiy-pedagogik funksiyalari	220
Sulaymonov Jaxongir Solijonovich	
Uzluksiz kasbiy rivojlanishda art-pedagogikaning o'qituvchilar hissiy farovonligiga ta'siri	223
Suvanova Kamola Raimqul qizi	

Raqamlashtirish muhitida umumta'lim maktablarida ta'lim sifatini oshirish	226
<i>Xamidova Komila Maxmudovna</i>	
Oliy ta'limda kvest texnologiyasi yordamida fizika fanining murakkab tushunchalarini o'zlashtirish samaradorligini oshirish metodikasi.....	231
<i>Yo'ichiyev Shaxriyor Xusanovich, O'rinboyeva Kumushoy Sultonbek qizi</i>	
Совершенствование профессиональных компетенций будущих инженеров на основе интегративного подхода	235
<i>Умарова Гулчехра Абитовна</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning aqliy qobiliyatining psixologik xususiyatlari	238
<i>Alanazarova Sholpan Artikbaevna, Artiqbaeva Miyassar Jumanazarovna</i>	
Biologiya ta'limida innovatsion metodlarni joriy etishda ta'lim menejmentining roli	241
<i>Allayorova Maloxat Normaxmat qizi</i>	
Integrating Innovative Technologies for the Enhancement of Speech and Communication Skills Among Learners With Intellectual Disabilities in Uzbekistan: Pedagogical Approaches and Developmental Outcomes	244
<i>Donisheva Gulruy Akhrorkulovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilar o'qish savodxonligini rivojlantirishga metodik jihatdan tayyorlash	247
<i>Doniyarov Mavlonbek Arabovich</i>	
Kimyoviy birikmalarda bog'lar sonini hisoblashning yangi matematik usullari	252
<i>Ergashev Vahob Ergashevich</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	257
<i>G'aniyeva Maftuna Abduaziz qizi</i>	
Pedagogika oliy o'quv yurtlarida steam fanlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitishning metodik asoslari	261
<i>Jamolova Sitara Muzaffar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining matematik tafakkurini rivojlantirishda didaktik o'yinlar va interaktiv metodlardan foydalanish samaradorligi	264
<i>Mamadiyrov Jamol</i>	
Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalar mustaqil faoliyatini rivojlantirishda pedagogik yondashuvlar	268
<i>Mamayusupova Nafisa Abdulatifovna</i>	
Para yengil atletikachilarda nayza uloqtirish texnikasini takomillashtirish uslubiyati	271
<i>Qiyomova Shohsanam Yarash qizi</i>	
Difficulties in Enhancing Communicativeness of Pre-Service English Teachers	275
<i>Kurbonova Maftuna Fakhriddinovna, Mirzayeva Gulshan Azamatovna</i>	
Principles of Teaching Basic Foreign Language Skills (EFL)	278
<i>Samandarova Gulsara Ismatilloevna</i>	
O'quvchilarning innovatsion ta'lim muhitida tayanch kompetensiyalarini shakllantirishning dolzarbligi	282
<i>Toshpulatova Farida Radjabovna</i>	
Корпоративная культура педагогов и внутренняя стабильность ДОО	286
<i>Буранова Шохноза Абдуразаковна</i>	
Развивать личностные качества учащихся на уроках географии	290
<i>Шадиева Нигора Шариповна</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida oliy ta'lim sifatini oshirishda innovatsion yondashuvlar	295
<i>Baytileuova Gulnaz Quralbay qizi</i>	
Yangi avlod pedagoglarini tayyorlash: kompetensiyalar va qadriyatlarining roli	298
<i>Ro'ziboyeva Ma'mura Abdunabiyevna</i>	
Astronomiya fanini o'qitishda integrativ yondashuvdan foydalanib o'qitishning ta'lim tizimidagi o'rni	301
<i>Barakayeva Sarvinoz To'liqunovna</i>	
Alohida e'tiborga muhtoj bolalar bilan ishlashda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash	305
<i>Usmonov Salohiddin Dushan o'g'li, Namozova Sevinch Asqar qizi</i>	
Ma'naviy-axloqiy sifatlarni tarbiyalashda pedagogik qadriyatlarining ustuvorligi	310
<i>Jumayeva Gulnara Tursunpulatovna</i>	
Talabalarni maktabgacha ta'lim tashkilotlarini maqsadli boshqarishga tayyorlashning nazariy asoslari	314
<i>Mahmudova Zulfiya Xomitovna</i>	
Pedagogical Methodology Improve Students' Professional Mobility in Acquisition of Specialty	319
<i>Khidirova Muhabbat Murodillayevna</i>	

Boshlang'ich sinf ona tili darslarida pedagogik texnologiyalardan foydalanish	322
Ismoilova Surmaxon Amonovna, Yusupova Mohinur	
Qoraqalpoqlarning dehqonchilik marosimlari	326
Orinboyeva Go'zal Polatovna	
The Complexity of Training Teaching Staff for Work in Public Schools Organized in Medical Stations in Uzbekistan.....	330
Inogamova Dilfuza Rakhmatullaevna	
Boshlang'ich ta'lim texnologiya fanini o'qitishda STEM yondashuvi orqali o'quvchilarda mustaqil va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish.....	335
Jabbarova Zuhra Omondullayevna	
Eshitishda nuqsoni mavjud bolalarni nutqini shakllantirish metodikasi	338
Z. N. Mamarajabova	
5–7-sinf qizlarida raqamli texnologiyalar ta'sirida tarbiya jarayonining o'ziga xosliklari.....	341
Abdurazzoqova Marg'uba Muxammad qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish diagnostikasi: metodlar va natijalar ..	345
Abduxamidova Dilorom Abdumuminovna	
PISA topshiriqlari asosida o'quvchilarda tadqiqotchilik ko'nikmalarini shakllantirish	349
Axunjanova Shirmonoy Isroiljonovna	
Bo'lajak surdotarjimonlar uchun faoliyat turlarini tanlashda ko'maklashish	354
Dehqanova Muborakxon G'iyosiddinovna	
Mustaqil ta'limni tashkillashtirishda tarjimadan foydalanish jarayonlari	357
Erkayev Elmirza Temirovich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy faoliyat samaradorligini oshirishda kreativ va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarining o'rni.....	361
Jumayeva Muxlisa Shokir qizi	
Tasks, Exercises, and Activities in the English Classroom: Differences, Similarities, and Effective Use	366
Qodirov Olim Odilovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kommunikativ kompetentlikni rivojlantirish masalalari	372
Safarova Mohichehra Xonzafarovna	
Malaka oshirish tizimida boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tabiiy-ilmiy savodxonligini rivojlantirish masalalari.....	376
Saidova Dilnoza Maripovna	
O'zbekiston va Yaponiya dzyudo trenerlarining mashg'ulot jarayonlarini qiyosiy tahlili.....	380
Sharipov Xabibullo Abduqahhorovich	
"Kompyuter lingvistikasi"ning rivojlanish tendensiyasi.....	386
Xusanboyeva Muxlisa Ikrojon qizi	
Педагогические технологии стратегического развития взаимного сотрудничества организаций дошкольного образования и родителей.....	392
Тухлиев Муслимбек Шерзод угли	
Oliy ta'limda inklyuziv ta'lim tizimini joriy etish muammolari	397
Dilbar Nurkeldiyeva	
Ixtisoslashtirilgan ta'lim muasasalarida tarbiyaning o'rni.....	401
Laylo Sharopovna Nurmuxamedova	
Intellektida kamchiligi bo'lgan bolalarning ijtimoiylashuvida muloqotning shakllanish xususiyatlari	405
Shahnoza Amirsaidova	
Aqli zaif bolalarga ta'lim jarayonida o'yin faoliyatini shakllantirishning ahamiyati.....	409
Ziyodullayeva E'zoza Ne'matjonovna	
Pedagogik texnologiyalar metodlarini tanlash va qo'llashning umumiy mezonlari	412
Abdullayeva Komila Tursunovna	
Didaktik o'yinlar vositasida 2-sinf o'quvchilarida bog'lanishli nutq ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari	416
Askarova Gulayim Arislan qizi	
Yugurib kelib uzunlikka sakrovchilarda tezkorlikni samarali va jadal rivojlantirishni ilmiy asoslash.....	420
Avazov Shukrullo Ibatovich, Nuraliyeva O'g'iloy Shomurotovna, Mustafayev Ismoil Nuralio'g'li	
Boshlang'ich sinflarda kreativ ta'limning o'ziga xos xususiyatlari va zaruriyati.....	425
Axmedova Mastura Jamoliddinovna	
Imkoniyati cheklangan o'quvchilarda tabiatshunoslik kompetensiyasini shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	430
Azizova Dilnora	

Bo'lajak shifokorlarda tibbiy – deontologik kompetensiyalarni shakllanishida tibbiy amaliyotning ahamiyati.....	435
Babadjanova Gulchexra Baxtiyarovna	
Bolaning aqliy rivojlanishini yoritadigan ko'rsatkichlar	440
Bozorboyev Javlon Davlatali o'g'li	
Bo'lajak oligofrenopedagoglarning kasbiy-metodik kompetensiyalarini rivojlantirish xususiyatlari.....	445
Daminova Maftuna Asqarali qizi	
Kreativ pedagogika fani va mantiqiy fikrlash kompetentligi orasidagi bog'liqlik.....	449
Diyora Egamberdiyeva	
Oilani mustahkamlovchi va ajralishiga olib keluvchi omillar	454
Haqberdiyev Jamoliddin Abdug'affor o'g'li	
Quality Management as a Functional and Attributive Characteristic of Modern Management.....	458
Jabbarbergenova Bibimaryam Amangeldievna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy faoliyatini rivojlantirishda pedagogik va psixologik jarayonlar	464
Mamedova Maxfuza Erkinovna	
Huquqiy ong va madaniyatni shakllantirishda yuridik ta'limning roli: tahlil va takliflar	470
Mansurova Zilola Akromxonovna	
Pedagogik ta'limda klaster yondashuvi: O'zbekiston va jahon tajribasi	474
Nafisa Tokhirova Dilshod qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishning nazariy-pedagogik asoslari: zamonaviy yondashuvlar va innovatsion imkoniyatlarning integratsiyasi asosida shakllanish jarayoni.....	478
Norqulov Lutfullo Mamarajabovich	
Montessori metodikasi va undagi bolalar sensomotorikasini rivojlantirishga doir tajribalar tahlili	484
Parmonova Laylo Ilxomovna	
Molekulyar fizikani modellashtirish orqali o'qitish metodikasini takomillashtirish.....	488
Q. U. Tog'ayeva	
Milliy tarbiyada raqamli vositalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	493
Qo'shnazarova Nozima Maxmutjon qizi	
Learning Intercultural Communication Through Social Media: the Approach of Modern Students	498
Raxmonqulova Feruza Akmal qizi	
Aqliy rivojlanishda muammolari bor maktab o'quvchilarida geometrik tushunchalarni shakllantirishning nazariy asoslar.....	502
Shodiyeva Navbaxor Xabibulla qizi	
Logopedning kasbiy faoliyatida deontologiya va kompetentlikning roli va ahamiyati	506
Temurova Gulchexra Xudoyqulovna, Isomitdinova Shaxinabonu Zavqiddin qizi	
STEAM ta'limida lego konstruktlorlarining o'rni va ahamiyati.....	511
Toshpulatova Farida Radjabovna	
Diagnostikasi va reabilitatsiya qilishda eshitishda nuqsoni bo'lgan bola va ularning ota-onalari bilan bog'liq muammolar.....	514
Toshpulova Nodira Sultonmurod qizi	
Talabalarni maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligi o'rtasidagi o'zaro munosabat shakllari.....	518
Turdiqulova Luiza Zayniddinovna	
O'zbekistonda ESG tamoyillarining ta'limga integratsiyasi: yutuqlar, muammolar va istiqbollari	522
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Maktabgacha yoshdagi aqli zaif bolalarning fazoviy tasavvurlarini shakllantirish	526
Xamidova Muyassar Polsaidovna	
Mustaqil ta'limni tashkil etishning asosiy didaktik prinsiplari.....	530
Yuldashev Shukrullo	
Комплексная методика развития и обучения юных футболистов	536
Ортиков Умиджон Худойбердиевич	
Особенности деятельности детей с нарушением зрения	544
Юсупова Назира	
Integration of Music and Language: Creative Approaches to Teaching English to Music Students	548
Akbarova Moxichexra	

Ingliz tilida yozuv malakalarini takomillashtirishda baholash metodikasi.....	553
Alimardonova Malika Botir qizi	
Yosh kurashchilarni jismoniy va aqliy rivojlantirishda basketbol o'yinining ahamiyati	560
Haqnazarov Qurbon Qo'shayevich	
Voleybol murabbiylarining innovatsion fikrlash qobiliyatini shakllantirish usullari	566
Haqqulov Akbar Abdiraupovich	
Sociolinguistic Competence and Intercultural Communicative Competence: Intertwining Concepts and Practical Implications	571
Kuchmurodova Gulnora Khatamovna	
Ilk qadam davlat dasturida steam ta'lim elementlaridan foydalanish imkoniyati	575
Nazarova Aziza Sohib qizi	
Kasbiy rivojlanish jarayonida rahbar shaxsiy sifatlarini rivojlantirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	579
Roziqova Nazokat Alisher qizi	
Deontologik yondashuvning nazariy-pedagogik asoslari va uning ta'lim tizimidagi ahamiyati	583
Tashpulatova Nodira Olimjon qizi	
Kasbiy-pedagogik tayyorgarlikda fanlararo integratsiya asosida boshlang'ich ta'lim yo'nalishi o'qituvchilarining metodik salohiyatini oshirish yo'llari.....	586
Kashimova Aziza Alisherovna	
Природа и механизм действия биологических иммуностимуляторов на организм животных	590
Койилова Мехринисо Джураевна	
Badiiy asarlar ustida ishlash jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarining emotsional intellektini shakllantirish mezonlari	594
Jamalova Kamola Shahobiddinovna	
Bo'lajak o'qituvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirish asosida fizika o'qitish metodikasini takomillashtirish	600
Musurmonova Shaxnoza Dilshod qizi	
Futbolchilarda texnik tayyorgarlikni takomillashtirishning ilmiy-metodik asoslari.....	606
Babayev Anvarjon Axmedovich	
Semantik afaziya va uni bartaraf etish yo'llari	611
Umida O'tabasarova Mexmanovna, G'anieva Gulrux Tavakkaljon qizi	
Сравнительный анализ национальных видов борьбы Японии.....	616
Даминов Илхом Аширалиевич	
Pedagogik jarayonda kognitiv rivojlanishga ta'sir qiluvchi omillar va bu faoliyatni rivojlantiruvchi interaktiv metodlar va texnologiyalar	621
Abdiraimova Gulrux Samad qizi	
Aqli zaif kichik maktab yoshidagi bolalarda o'qishni o'zlashtirishga motivatsion tayyorlikni shakllantirish ...	625
Abdunazarov Abdumutal Olimovich, Xaitboyeva Kumushxon Farxodjon qizi	
Psixik rivojlanishida kechikishi bo'lgan bolalar nutqini rivojlantirishda neyrokorreksiya mashg'ulotlarning ahamiyati	628
Akramova Xafiza Samadovna, Jumanova Mashhura Shokir qizi	
Pedagogik amaliyotning bo'lajak o'qituvchilar tayyorlash tizimidagi o'rni	632
Aliyeva Mavjudaxon Baxromjon qizi	
O'zbek tili darslarida media matnlardan foydalanish usullari.....	637
Allakhova Bagdagul Djoldasbayevna	
Media axborot vositalarining bolalar va o'smir yoshlarga ta'siri.....	640
Arobova Shohsanam Akram qizi	
Biologiya ta'limida tizimli-faoliyatli yondashuvning nazariy-metodologik asoslari.....	645
Asrorova Odinaoy Otabek qizi	
Maktabgacha yoshdagi dizartirik bolalarning so'z boyligini rivojlantirish yo'llari	650
Azizova Nilyufar Mirziyadovna	
Ijtimoiy pedagog faoliyatida innovatsion yondashuvlar	656
Bahriddinova Gavhar Oydinova	
Ta'lim tizimida deontologik yondashuvlarning pedagogik imoniyatlari.....	659
Boboxujayev Johonmirzo Umar o'g'li	
Zamonaviy ta'limda imkoniyati cheklangan bolalarga nisbatan inklyuziv yondashuv.....	662
Djurayeva Hurshida	
Libos va aksessuarlar orqali milliy estetik didni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari	666
Doniyorova Shahnoza Erkin qizi	

Mantiqiy fikrlashni rivojlantiruvchi mashg'ulotlarni tashkil etish bosqichlari mazmuni	672
Dosbayeva Shahnoza Abdurahimovna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarga chet tili o'rgatishning pedagogik-psixologik asoslari.....	675
Ergasheva Xilola Yunusxonovna	
Use of Artificial Intelligence in Teaching English as a Foreign Language for Uzbekistan General Schools.....	679
Feruza Zokirova Adham qizi	
Efferent motor afaziya va uni bartaraf etish yo'llari.....	682
G'anieva Gulrux Tavakkaljon qizi	
O'quvchilarda ekologik kompetensiyani shakllantirish: biologiya darslarida global ekologik muammolar tahlili.....	686
Ibragimova Sitara Akmal qizi	
Ba'zi 3D-metallarining 2-amino-5-allitio-1,3,4-tiadiazol bilan kompleks birikmalarini o'rganish	690
Jumaniyazova Gulxumar Karimbayevna	
Tizimli bilish kompetentligining mazmuni va uning maktabgacha ta'limdagi o'rni	696
Mirazimova Muxabbat Normatovna	
O'qituvchilik mahorati va axloqiy madaniyatning mushtarakligi.....	700
Nabiyev Islom Karimovich	
Qarshi shahrida turizm menejerlarining kasbiy malakasini uzluksiz takomillashtirishni ta'minlash	706
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida moslashuvchan kompetensiyalarni shakllantirishning metodik asoslari....	710
Nuriddinova Diyora Isaqali qizi	
Mediasavodxonlik vositasida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tanqidiy fikrlashini rivojlantirishning pedagogik xususiyatlari.....	714
Pardayev Asror Ikromovich	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi	718
Qayumova Mahfuzaxon Alisher qizi	
Yuqori sinf o'quvchilarining ma'naviy kompetentligini jadidlarning pedagogik qarashlari asosida shakllantirish metodikasi (Temurbeklar maktablari misolida)	724
Quldashev Murodjon G'aniyevich	
Bugungi voleybolda to'p uzatish texnikasi va aniqligini 13–14 yoshdan boshlab aylanish harakatlari ta'sirida shakllantirish afzalligi	727
Rejapov O'tkirbek G'ayratjon o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga bolalar o'yin folklorini o'rgatishda tolerantlikni rivojlantirishning metodik usullari va texnologiyalari.....	733
Ro'ziboyeva Madina Salimovna	
Pedagogik muloqot tushunchasi va uning o'ziga xos xususiyatlari	737
Ro'zimatova Maxpuza	
Intellektual qadriyatlarning talaba yoshlar aksiologik hayotiy pozitsiyasini shakllantirishdagi roli	743
Rustam Latipov Mamadaliyevich	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlashda AI-platformalarni integratsiyalashning amaliy mexanizmlari	747
Rustamov Kamoliddin Ziyodillo o'g'li	
Maktab biologiya ta'limida individuallashtirish texnologiyasidan foydalanish metodikasi.....	754
Savutova Malohat Erkinovna	
Bo'lajak o'qituvchilarning turizm sohasiga bo'lgan munosabatini o'rganishning ijtimoiy-pedagogik metodikasi.....	760
Shodiyorov Rustam Xasan o'g'li	
Bo'lajak harbiy xizmatchilarda deontologik yondashuvlar asosida raqamli muloqot madaniyatini shakllantirish.....	764
Soyibnazarov Baxtiyor Abdunazar o'g'li	
Pedagogika oliy o'quv yurtlarida umumiy yer bilimi fanidan amaliy mashg'ulotlar tizimini kasbiy faoliyatga yo'naltirishning dolzarb masalalari.....	770
Sultanova N. B.	
Ijtimoiy reabilitatsiyani amalga oshirishda tibbiy-psixokorreksion maslahat ishlar mazmuni.....	775
Suvanqulova Shaxnoza Karimqulovna	
Blokcheyn texnologiyasining ta'lim jarayonida qo'llanilishi va imkoniyatlari	780
Suyumov Jo'rabek Yunusaliyevich	

Oila va xotin-qizlar tizimida kollaborativ madaniyatning o'ziga xos xususiyatlari	783
<i>Tojibayeva Nazokatxon</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning o'rni	787
<i>To'xtasinova Nigoraxon Azizxon qizi</i>	
Oliy o'quv yurtlarida analitik kimyo fanini o'qitishning samaradorlik ko'rsatkichlari	793
<i>Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi</i>	
Antroposentrik yondashuv asosida o'quvchilarda insonparvarlik fazilatlarini shakllantirish yo'llari	796
<i>Xamidova Nigora Ibrohimovna</i>	
Обучение говорению на русском языке абитуриентов с помощью настольных игр	800
<i>Абдулахадова Шохид</i>	
Особенности педагогической деятельности и их виды	803
<i>Мавжудова Ш. С., Мирходжаева Д.</i>	
Развитие критического мышления младших школьников на уроках читательской грамотности	808
<i>Мухаммадиева Марифат Мурод кизи</i>	
Искусство подбора слов: стилистические и семантические возможности перифраз	811
<i>Юлдашева Дилноза Бекмуродовна</i>	
Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida talabalarda refleksiv tafakkurni rivojlantirishning vazifalari va pedagogik imkoniyatlari	815
<i>Abdullayeva Ziroatxon Qurbonovna</i>	
The Human Factor in AI-Mediated English Instruction: Balancing Technology and Pedagogical Expertise	818
<i>Ikramova Aziza Aminovna</i>	
Madaniyat tushunchasi va uni xorijiy til o'qitishda o'rganish zarurati	823
<i>Ma'murova Farangiz Ne'matovna</i>	
O'quvchilarda tanqidiy tafakkurni shakllantirish: zamonaviy pedagogik yondashuvlar va ularning samaradorligi	827
<i>Ostonova Ma'mura Ulug'bek qizi</i>	
Ko'zi ojiz boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetentsiyasini o'rganishning nazariy asoslari	830
<i>Qarshiboyev Asliddin</i>	
Farzand tarbiyasida ota-onaning pedagogik-psixologik malakalari	834
<i>Xojimirzayeva Shaxnoza Shokir qizi</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda o'quvchilarni kasb-hunarga yo'llashning tashkiliy-ilmiy asoslari	839
<i>Xolmatov Pardaboy Qoraboevich</i>	
Методология типологического и сравнительного анализа детского фольклора	844
<i>Азмиева Э. Э.</i>	
Мaktabgacha ta'lim elementar matematik tushunchalarni rivojlantirish zarurati	851
<i>Xoldarova F. M.</i>	
Multimadaniy muhitda pedagoglarning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari	854
<i>Gulyamova Nafisa Burikulovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyat tushunchalarini shakllantirishda oila va mahallaning roli	858
<i>Rizayeva Xusniya Ubayevna</i>	
Raqamli pedagogika: zamonaviy ta'limda innovatsion texnologiyalar roli	861
<i>Maxmudova Dilnoza Xaytmirzaevna</i>	
Badiiy adabiyot – maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik dunyoqarashni shakllantiruvchi omil sifatida	865
<i>Xujamberdiyeva Shahnoza Kupaysinovna</i>	
Yangi O'zbekistonda inklyuziv ta'lim islohatlar bosqichida	868
<i>Boyqulov Azamat Maxram o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktor o'rinbosarlarining menejerlik ko'nikmalarini rivojlantirishning xorijiy tajribasi va uni mahalliy sharoitda qo'llash imkoniyatlari	871
<i>Maxamadaliyeva Ezoza Rustamxo'ja qizi</i>	
Oliy badiy pedagogik ta'lim muassasasida bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini maktab o'quvchilarida illyustrativ rasm ishlashga oid kompetensiyalarini shakllantirishga tayyorlashning mazmuni	875
<i>Sobirov Sarvar Tursunmurotovich</i>	

PEDAGOGIKA OLIY O'QUV YURLARIDA UMUMIY YER BILIMI FANIDAN AMALIY MASHG'ULOTLAR TIZIMINI KASBIY FAOLIYATGA YO'NALTIRISHNING DOLZARB MASALALARI

Sultanova N. B.

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy
pedagogika universiteti dotsenti, p.f.f.d. (PhD)

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo'lajak geografiya o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda Umumiy Yer bilimi fanidan tashkil etiladigan amaliy mashg'ulotlarning ahamiyati yoritib berilgan. Maqolada pedagogika oliy o'quv yurtlarida Umumiy Yer bilimi fanidan amaliy mashg'ulotlar o'tkazishning ilmiy-metodik asoslarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq qilish dolzarb muammo sifatida tahlil qilinadi. Shuningdek, bo'lajak geografiya o'qituvchilarini innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimini takomillashtirish, amaliy topshiriqlarni samarali tashkil etish hamda talabalarning kasbiy-pedagogik faoliyatga tayyorligini shakllantirishga doir vazifalar yoritilgan.

Kalit so'zlar: Umumiy Yer bilimi, geografiya, amaliy mashg'ulot, ilmiy-metodik faoliyat, kasbiy-pedagogik faoliyat, o'qituvchi.

Abstract: This article highlights the significance of practical classes in the subject General Earth Science in preparing future geography teachers for their professional activities. The paper examines the scientific and methodological foundations for conducting practical sessions in General Earth Science at pedagogical universities and analyzes current issues and their possible solutions. Special attention is given to improving the system of preparing future geography teachers for innovative pedagogical activity, designing effective practical tasks, and developing students' professional-pedagogical competence.

Key words: General Earth Science, geography, practical training, scientific-methodological activity, professional-pedagogical activity, teacher.

Аннотация: В данной статье раскрывается значение практических занятий по дисциплине Общее землеведение в процессе подготовки будущих учителей географии к профессиональной деятельности. Рассмотрены научно-методические основы проведения практических занятий по общему землеведению в педагогических вузах, а также обозначены актуальные проблемы и пути их решения. Особое внимание уделено вопросам совершенствования системы подготовки будущих учителей географии к инновационной педагогической деятельности, организации практических заданий и требованиям, предъявляемым к студентам в процессе формирования профессионально-педагогической компетентности.

Ключевые слова: общее землеведение, география, практические занятия, научно-методическая деятельность, профессионально-педагогическая деятельность, учитель.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasida oliy ta'limni tizimli isloh qilishning ustuvor yo'nalishlari belgilab berilgan bo'lib, unda zamonaviy bilim va yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlarga ega, mustaqil fikrlaydigan va kreativ yondashuvchan yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash jarayonini sifat jihatdan yangi bosqichga ko'tarish, oliy ta'limni tubdan modernizatsiya qilish, ilg'or ta'lim texnologiyalari asosida yuqori bilim va ko'nikmaga ega bo'lgan mutaxassislar orqali ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirish vazifasi belgilab qo'yilgan¹.

1 O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 2019-yil 8-avgustdagi PF-5847-sonli Farmoni.

Bugungi kunda oliy pedagogik ta'lim tizimi kadrlar tayyorlash milliy modelining eng muhim bo'g'ini sifatida isloh etilayotganligi bo'lg'usi geografiya o'qituvchilarini innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlashning ilmiy jihatdan tadqiq etish imkoniyatlarini yaratish bilan birga, ushbu muammoni nazariy hamda amaliy dolzarb vazifaga aylantirdi. Oliy ta'lim tizimida bo'lg'usi mutaxassislar, xususan, geografiya fani o'qituvchilarini tayyorlashda mutaxassislik fanlaridan ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarni yuqori ilmiy-metodik darajada tashkil etish orqali mazkur vazifani bajarishga erishamiz.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Umumiy Yer bilimi fanidan amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish talabalardan ularni o'tkazish bo'yicha ilmiy va metodik jihatdan maxsus tayyorgarlik ko'rish zaruratini keltirib chiqaradi. Bu esa oliy ta'lim muassasalarida tashkil etiladigan ta'lim – tarbiya jarayonida bo'lajak geografiya fani o'qituvchilarining pedagogik – psixologik, ilmiy-metodik tayyorgarligiga asos bo'ladigan o'quv fanlarni o'qitishda innovatsion muhit yaratishni metodik nuqtai nazardan tahlil qilish, ijtimoiy-pedagogik, didaktik shart-sharoitlarni yaratish va samarali tashkil etishning ilmiy-metodik asoslarini ishlab chiqarishni taqozo etadi.

Bo'lajak geografiya o'qituvchilarining amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish va o'tkazish bo'yicha metodik tayyorgarligini shakllantirishda mavzu mazmunini o'rganish va uni o'quvchilarga o'rgatishning turli usullari va vositalarini qo'llash yo'llarini o'rgatish muhim ahamiyat kasb etadi. Amaliy mashg'ulotlarni muvoffaqiyatli tashkil etish orqali ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligini oshirish, egallagan nazariy bilimlarini amaliy ko'nikmaga aylantirish va zaruriy sharoitda amaliyotga joriy qilish ko'nikmalarini shakllantirib borish kasbiy faoliyatga tayyorlashning ustuvor maqsadi qilib belgilash lozim.

Fan va texnika jadal rivojlanib borayotgan hozirgi sharoitda bo'lajak o'qituvchilarning amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish va o'tkazish bo'yicha metodik tayyorgarligini shakllantirishda kasbiy-pedagogik tayyorgarlikning tarkibiy qismlari hisoblangan pedagogik-psixologik, ilmiy-nazariy va ilmiy-metodik tayyorgarlik kabilar bilan uzviylik va aloqadorlikni nazarda tutmoq lozim [4, 20-b].

Bizningcha, pedagogika oliy ta'lim muassasalarining faoliyatiga qo'yilayotgan ijtimoiy talablar asosida ta'lim mazmunining yangilanganligini inobatga olgan xolda bo'lajak geografiya o'qituvchisining Umumiy Yer bilimidan ilmiy-metodik (uslubiy) tayyorgarlik darajasini oshirib borish muhim sanaladi.

Yuqoridagilar bo'lajak geografiya o'qituvchilarini Umumiy Yer bilimidan amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish metodikasi bilan qurollantirish orqali kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik shart- sharoitlari, mazmuni, shakl, metod va vositalarini ishlab chiqish, amaliyotga tatbiq etish juda muhim ekanligini anglatadi.

Umumiy Yer bilimi fanidan kasbiy faoliyatga tayyorlash deganda, bo'lajak geografiya o'qituvchisining mazkur fandan egallagan ilmiy, nazariy, metodik, amaliy va psixologik tayyorgarligining uyg'unligi va o'zaro aloqasi tushuniladi.

Ma'lumki, pedagogika oliy o'quv yurtlarida o'qitish tizimini rivojlantirishning asosiy sharti ta'lim muassasalarida tayyorlanayotgan mutaxassis kadrlarning bilim darajasini, ilmiy dunyoqarashining shakllanganligi hamda kasbiga xos ko'nikma va malakalarni tarkib topganligi bilan baholanadi [2].

Shu sababli ham bo'lajak geografiya o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda Umumiy Yer bilimidan amaliy mashg'ulotlar o'tkazishning ilmiy-metodik asoslarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq qilish dolzarb hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Umumiy Yer bilimi fanidan kasbiy faoliyatga tayyorlash deganda, bo'lajak geografiya o'qituvchisining mazkur fandan egallagan ilmiy, nazariy, metodik, amaliy va psixologik tayyorgarligining uyg'unligi va o'zaro aloqasi tushuniladi.

Shuning uchun pedagogika oliy o'quv yurtlarida ham bo'lajak geografiya o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda Umumiy Yer bilimidan amaliy mashg'ulotlar o'tkazishning ilmiy-metodik asoslarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq qilish dolzarb hisoblanadi [1, 7].

Aytish joizki, o'quv rejada amaliy mashg'ulotlarga keng o'rin berilgan. Geografik manbalar: globus, geografik karta, geografik atlash, turli statistik materiallar, jadvallar meteorologik asboblar yordamida o'lchov va kuzatish ishlarini olib borish, geoinfarmatsion tizimlarga oid amaliy topshiriqlar asosida talabalarning o'quv dasturida belgilangan mustaqil ishlari, ijodiy va tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishga asoslanib amaliy mashg'ulotlar mazmunini har tomonlama yoritilishiga atroflicha e'tibor qaratilgan.

Umumiy Yer bilimi yer sayyorasi tabiatining nima uchun xilma-xil ekanligi sabablari, qonuniyatlari va rivojlanish oqibatlarini tushintiradi. Masalan, nima sababdan ekvator atrofida yilning bitta fasli bo'lishi, o'rtacha kengliklar, ya'ni mo'tadil mintaqada to'rtta fasl ketma-ket almashinib kelishi, cho'l zonalarida yog'ingarchilik kam, aksincha tog'li hududlarda esa ko'p bo'lishi va uzoq vaqt saqlanib turishi, bitta iqlim mintaqasida bir

nechta tabiat zonasi tarkib topishi yoki bitta tabiat zonasi (masalan, cho'l, o'rmon) bir nechta iqlim mintaqasida uchrashini tushuntirib beradi.

Bo'lajak geografiya o'qituvchilari bularning barchasini to'la va mukammal anglab yetishlari uchun ma'ruza olgan nazariy bilimlarini amaliyotda qo'llash ko'nikmasini egallamas ekan mavzuning mazmun-mohiyatini chuqur tushunib yetmaydi, ilmiy-nazariy ma'lumotlarni aniq anglab olishi qiyin bo'ladi, kasbiy tayyorgarligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun ham amaliy mashg'ulotlarni to'g'ri tashkil etish kerakki, zero u talabalarning fanga oid kompetentsiyalarini rivojlantirishga yordam bersin.

Pedagogik adabiyotlarda "amaliy mashg'ulot" tushunchasi keng talqin etilgan bo'lib, amaliy mashg'ulot deyilganda talabalarning ilmiy-nazariy, amaliy bilimlarini chuqur o'zlashtirishlariga, fanga oid muayyan metodlarni egallashiga yo'naltirilga mashg'ulotlar turi tushuniladi.

Bizningcha, amaliy mashg'ulotlar-nazariy va amaliyot birligi va aloqasini ta'minlovchi reproduktiv o'qitish metodlarini o'z ichiga olgan, talabalarda ma'ruzalarni tinglash va mustaqil ta'lim jarayonida olgan bilimlarini amalga qo'llay olish ko'nikma va malakalarini shakllantirishga imkon beradigan ta'lim shaklidir [6, 68-b.].

Umumiy Yer bilimidan amaliy mashg'ulotlarda ta'limning amaliy yo'nalganligi, bilimlarning shakllanishi, izchilligi, oliy o'quv yurtiga ijtimoiy moslashish (adaptatsiya), kasbiy faoliyatga tayyorgarlik, umumfuqarolik rolini bajarishi kabi tamoyillarga asoslanadi. Shu sababli geografiya ta'limida amaliy mashg'ulot darslarini tashkil etishda o'qitishning turli shakl, metod va vositalarini tanlash, ulardan metodik tizim sifatida samarali foydalanish orqali bo'lajak geografiya o'qituvchisini kasbiy shakllanishiga erishish mumkin [5, 388-b.].

Yuqoridagi muammolar yechimini topish va bo'lajak geografiya o'qituvchilarini innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimini takomillashtirish maqsadida quyidagilarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

- bo'lajak geografiya fani o'qituvchilarini innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlashning tarixiy xususiyatlari va rivojlanish tendensiyalarini aniqlash;
- bo'lajak geografiya o'qituvchilarini innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlash muammolarining hozirgi holati va asosiy yo'nalishlarini aniqlash;
- bo'lajak geografiya o'qituvchilarini innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlashning metodik tizimini yaratish va amalga oshirish;
- bo'lajak geografiya o'qituvchilarini innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlashning metodik vositalarini aniqlash;
- bo'lajak geografiya o'qituvchilarni innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimi samaradorligini aniqlash uchun zarur bo'lgan ilmiy-metodik vositalarni aniqlash;
- bo'lajak geografiya o'qituvchilarni innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimi samaradorligini tajriba- sinov orqali tasdiqlash.

Yuqoridagilarni amalga oshirish uchun pedagogika oliy ta'lim muassasasida bo'lajak geografiya o'qituvchilarini tayyorlash tizimi, bo'lajak mutaxassislarni kasbiy tayyorgarligiga qo'yilayotgan zamonaviy talablar va innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorgarligi o'rtaidagi o'zaro bog'liqlikka alohida e'tibor qaratish lozim. Chunki, o'qituvchining ilmiy-metodik tayyorgarligi kasbiy-pedagogik tayyorgarlikning tarkibiy qismlari ichida yetakchi o'rinda turadi. Bu o'z navbatida bo'lajak geografiya o'qituvchisining kasbiy tayyorgarligini innovatsion faoliyatga yo'naltirish, uni pedagogik yangiliklarni qabul qilish, ta'lim maqsadlariga erishish yo'lida yangiliklarni o'z o'rnida to'g'ri va samarali qo'llay oladigan, kreativ fikrlaydigan ijodkor shaxs sifatida shakllantirish talabini keltirib chiqaradi.

Oliy o'quv yurtlarida bo'lajak o'qituvchilarning innovatsion ilmiy-metodik tayyorgarligini pedagogik faoliyatga yo'naltirib tayyorlashda innovatsion texnologiyalarni joriy etish mazkur jarayonining samaradorligini orttirishga zamin tayyorlaydi. Jumladan, Umumiy Yer bilimi fanidan ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarda innovatsion texnologiyalardan foydalanish, amaliy mashg'ulotlarda talabalar tomonidan bajariladigan o'quv topshiriqlarini berilishi, egallagan bilim va ko'nikmalardan yangi sharoitlarda to'g'ri foydalana olishi bo'lajak geografiya o'qituvchilarida metodik tayyorgarlikni shakllantiradi va mazkur tayyorgarlikni orttirish uchun zarur bo'lgan pedagogik shart-sharoitni vujudga kelishi uchun zamin tayyorlayda.

Ta'lim jarayonida talabalar o'quv fanlarni puxta va chuqur o'zlashtirishlari uchun qiziqtirib o'qitish va bilimlarni to'liq o'zlashtirishga erishish innovatsion pedagogik texnologiyaning asosiy mohiyatini tashkil etadi.

Pedagogik texnologiyani ta'lim-tarbiya jarayoniga joriy etishning asosiy maqsadi unda berilayotgan bilimlarni ko'pchilik qismi talabalar tomonidan puxta o'zlashtirishi hisoblanadi. Yuqorida keltirilgan vazifalarning muvaffaqiyatli hal etilishi esa o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik tayyorgarlik darajasiga bog'liq. Bu jarayon o'z navbatida geografiyaning ijtimoiy nufuzini oshirib, kadrlar tayyorlashning milliy modelini yaratishga xizmat qiladi. Ushbu vazifalar uzluksiz geografiya ta'limiga ham bevosita daxldor bo'lib, ularning muvaffaqiyatli hal

etilishi mazkur jarayonga nisbatan tizimli, majmuaviy yondashuvni taqazo etadi. Shu bois geografiya fanlar izchilligi, oddiydan murakkabga tomon borishi, uzviyligi va uzluksizligini ta'minlash, nazariy bilim, ta'lim jarayonida pedagogik texnologiyalardan mavzu mazmuniga mos ravishda foydalanishga e'tiborning qaratilishi maqsadga muvofiq sanaladi.

Ushbu jarayon bo'lg'usi geografiya fani o'qituvchilarining ilmiy, ilmiy-metodik, pedagogik-psixologik tayyorgarligi hamda g'oyaviy-siyosiy va ma'naviy-ahloqiy kasbiy yetuklik darajasiga bevosita bog'liq.

TAHLIL VA NATIJALAR

Olib borgan tadqiqotimiz va uzluksiz ta'lim tizimida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining kasbiy-pedagogik faoliyatga tayyorgarligi tahlili natijasida sohada yechimini kutayotgan quyidagi vazifalar aniqlanadi:

- uzluksiz geografik ta'lim, fan va ishlab chiqarish o'rtasidagi o'zaro mustahkam integratsiyani yo'lga qo'yish;
- ta'lim-tarbiya mazmuni, tshkil etish shakli, foydalaniladigan metod va vositalarni tanlashda tabaqalashtirilgan yondashuvga e'tibor qaratish;
- bo'lajak geografiya fani o'qituvchisining kasbiy-pedagogik tayyorgarligini malaka talablari asosida tadqiq etish orqali nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni shakllantirish bilan mavjud tizim orasidagi nomutanosibliklar yechimini topish.

Yuqorida qayd etilgan vazifalarning muvaffaqiyatli hal etilishi, bo'lajak geografiya o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik tayyorgarligi darajasiga bevosita bog'liqdir.

Bo'lajak geografiya fani o'qituvchisini kasbiy faoliyatini shakllantirish muammosining mustaqil va yaxlit tadqiqot mavzusi sifatida o'rganilishi ushbu masalaning dolzarb pedagogik muammo sifatida keng ko'lamda va chuqur tadqiq etishni taqazo qiladi. Ushbu maqsadda, o'qitishning turli shakl, samarali metod va vositalarni aniqlash, ulardan yaxlit metodik tizim sifatida unumli foydalanish orqali bo'lajak geografiya fani o'qituvchilarning innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlashga erishiladi.

Psixologlarning fikrlariga ko'ra, bo'lajak o'qituvchilar, jumladan geografiya fani o'qituvchilarini tayyorlashda amaliy mashg'ulotlar tizimi, amaliy topshiriqlar va ularni bajarishda talabalar quyidagi talablarga javob berishi kerak;

- 1) amaliy mashg'ulot mavzusining aniq maqsadini belgilash, qanday natijalar olishni bilishga intilish zarur, ya'ni loyihalash;
- 2) amaliy topshiriqlarni bajarish davomida ularni bajarishini qanchalik aniq va izchillik ketayotganligini kuza-tish;
- 3) amaliy mashg'ulot topshiriqlarni bajrinishini nazorat qilish va o'z faoliyatini amaliy mashg'ulotlar bajarish talablari bilan taqqoslab borishi;
- 4) qanday muvaffaqiyatlarga erishilganligi va qanday kamchiliklarga yo'l qo'yilganligini aniqlash;
- 5) amaliy mashg'ulotlarda berilgan topshiriqlar soni va ularning murakkablik darajasi talabalarining indi-vidual va psixofiziologik xususiyatlarini hisobga olgan holda berilib, bu topshiriqlar talabalarining nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish uchun yetarli ekanligiga e'tibor berish. Agar amaliy mashg'ulot topshiriqlari yetarli bo'lmasa talabalar egallagan ko'nikma mustahkamlanmaydi va tezda xotiradan chiqib ketadi. Haddan tashqari amaliy mashg'ulot topshiriqlarini ko'paytirib yuborilishi talabalarining e'tiborini pasaytirib yuboradi va ko'nikmalarni shakllanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.
- 6) amaliy mashg'ulot uchun topshiriqlar tasodifiy va bir xil harakatlar bilan bajaradigan bo'lmasligi kerak. Uning asosida aniq belgilab olingan tizim, to'g'ri tanlangan bajarish ketma-ketligi, asta sekinlik bilan murak-kablashib borishi lozim;
- 7) amaliy mashg'ulotlarni bajarish jarayonida uzilishlarga yo'l qo'ymaslik kerak, aks xolda ko'nikma va malaka shakllanishi pasayadi, agar u mustahkamlanmagan bo'lsa tez pasayib boradi yok umuman yo'qolib ketadi ^[3].

Albatta yuqorida berilganlar bo'lajak geografiya fani o'qituvchilari uchun amaliy ahamiyatga ega bo'lib, kasbiy faoliyat shakllanishida asosiy o'rin egallaydi.

Ushbu jarayon bo'lg'usi geografiya fani o'qituvchilarining ilmiy, ilmiy-metodik, pedagogik-psixologik tayyorgarligi hamda g'oyaviy-siyosiy va ma'naviy-ahloqiy kasbiy yetuklik darajasiga bevosita bog'liq.

Uzluksiz ta'lim tizimida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining kasbiy- pedagogik faoliyatga tayyorgarlashda quyidagi vazifalar yechimini topishi lozim:

- uzluksiz geografik ta'lim, fan va ishlab chiqarish o'rtasidagi o'zaro mustahkam integratsiyani yo'lga qo'yish;
- ta'lim-tarbiya mazmuni, tashkil etish shakli, foydalaniladigan metod va vositalarni tanlashda tabaqalashtirilgan yondashuvga e'tibor qaratish;
- bo'lajak geografiya fani o'qituvchisining kasbiy-pedagogik tayyorgarligini malaka talablari asosida tadqiq etish orqali nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni shakllantirish bilan mavjud tizim orasidagi nomutanosibliklar yechimini topish.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqorida qayd etilgan vazifalarning muvaffaqiyatli hal etilishi, bo'lajak geografiya o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik tayyorgarligi darajasiga bevosita ta'sir etadi.

Bo'lajak geografiya fani o'qituvchisini kasbiy faoliyatini shakllantirish muammosining mustaqil va yaxlit tadqiqot mavzusi sifatida o'rganilishi ushbu masalaning dolzarb pedagogik muammo sifatida keng ko'lamda va chuqur tadqiq etishni taqazo qiladi. Ushbu maqsadda, o'qitishning turli shakl, samarali metod va vositalarni aniqlash, ulardan yaxlit metodik tizim sifatida unumli foydalanish orqali bo'lajak geografiya fani o'qituvchilarning innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlashga erishiladi.

Pedagogika oliy o'quv yurtlarida bo'lg'usi geografiya o'qituvchilarini kasbiy-pedagogik faoliyatga yo'naltirishda mutaxassislik fanlaridan tashkil etiladigan amaliy mashg'ulotlar va ularni o'tkazish uchun tanlangan topshiriqlarni shunday tanlash kerakki, u nafaqat o'quv materialini chuqur o'zlashtirishga imkon bersin, balki maktab geografiya kursini muvaffaqiyatli o'qitish imkonini yaratishga ham xizmat qilsin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Baratov P., Sultanova N. Umumiy Yer bilimi. – T.: Info capital group, 2018. – 414 b.
2. Даринский А.В. Повышение квалификации педагогических кадров. Содержание работы курсов повышения квалификации руководящих и методических кадров школ. – Ленинград, 1976. – 97 стр.
3. Галай И.П. Методика обучения географии. – Минск, Аверсев, 2006. –157 стр.
4. Иноятлов У. Замонавий шароитда педагог кадрлар тайёрлаш: муаммо ва вазифалар // Педагогик таълим, илмий-услубий журнал. – Т. 2012 йил, 2-сон. – Б 17-20
5. Sultanova N.B. "Umumiy Yer bilimi" darslarida talabalarning o'quv faoliyatini tashkil etishda amaliy mashg'ulotlarning roli // Geografiya fani va raqamli iqtisodiyot. Xalqaro ilmiy-amaliy konferentsiya materiallari. – Namangan, 2023. – B. 387-391.
6. Sultanova N.B. Using problems and exercises in organizing practical lessons // American Journal Of Social Sciences And Humanity Research (ISSN – 2771-2141). Volume 03, Issue 10. – USA, 2023. – P. 67-74.
7. Талызина Н.Ф. Управление процессом усвоения знаний. –М.: Изд-во МГУ. 1984. –142 с.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.